

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Satisfit argumentis Scoti. c. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

QVÆSTIO XXXVII.

De nomine Spiritus sancti, quod est amor.

D E inde quæritur de nomine amoris. Et circa hoc quærentur duo.

ARTICVLVS I.

Utrum Amor sit proprium nomen Spiritus sancti.

A D primum sic proceditur. Videtur, quod amor non sit proprium nomen Spiritus sancti. Dicit enim August. de Trin. Nescio cur sit sapientia dicitur & Pater & Filius & Spiritus S. & simul omnes non tres, sed vna sapientia: non ita & charitas dicitur Pater & Filius & Spiritus S. & simul omnes vna charitas. Sed nullum nomen quod de singulis personis prædicatur & de omnibus incommuni singulariter, est nomen proprium alicuius personæ. Ergo hoc nomen, amor, non est proprium Spiritus sancti.

2. Præterea Spiritus S. est persona subsistens: sed amor non significatur ut persona subsistens, sed ut actio quædam ab amante transiens in amatum. Ergo amor non est proprium nomen Spiritus sancti.

3. Præterea. Amor est nexus amantium: quia secundum Dion. 4. c. de diu. nom. est quædam vis vnitiua: sed nexus est medium inter ea quæ connectit, non autem aliquid ab eis procedens. Cum igitur Spiritus sanctus procedat à Patre & Filio (sic ostensum est) videtur quod non sit amor aut nexus Patris & Filij.

4. Præterea. Cuiuslibet amantis est aliquis amor: sed Spiritus sanctus, est amans ergo eius est aliquis amor. Si igitur Spiritus sanctus est amor erit amor amoris, & spiritus à spiritu, quod est inconueniens.

Sed contra est, quod Gregor. dicit in Homil. Pen. ostes, Ipse Spiritus sanctus est amor.

Respondeo dicendum, quod nomen amoris in diuinis sumi potest essentialiter & personaliter. Et secundum quod personaliter sumitur, est proprium nomen Spiritus S. sicut verbum est proprium nomen Filij. Ad cuius euidentiam sciendum est, quod cum in diuinis, ut supra ostensum est, sint duæ processiones: vna per modum intellectus, quæ est processio verbi: alia per modum voluntatis, quæ est processio amoris, quia prima est nobis magis nota ad singula significanda, quæ in ea considerari possunt, sunt magis propria nomina adinuicem, non autem in processione voluntatis.

V

volun-

ter eandem relationem in Spiritu sancto producta esse quidem rationis, nihilominus eam habere necessario fundamentum in re, neque enim relatio rationis provenit ex sola intellectus consideratione sine fundamento aliquo reali. Talis ergo debet esse Spiritus sanctus vi suæ processio- nis in re ipsa, ut in eo cogitari possit relatio mutua amoris, & per illum à nobis explicari charactistica illius proprietates: sed hoc non haberet, nisi in re principium spirandi esset in duobus: ergo proprietates illius hoc postulat suapte natura & vi suæ processio- nis, quæ est mutua dilectio.

Ceterum duo observanda sunt, alterum est cum dicimus mutua dilectionem esse processione in Spiritu sancti, non intelligere duplicem dilectionem ab vna in aliam personam, sed eandem simplicissimam, quæ cum vere sit à duobus, & ea se invicem diligant, habet veram rationem mutui amoris, & dilectionis.

Alterum est, cum dicimus proprietates duarum personarum esse conditiones requisitas pro potentia spirandi, per conditiones non intelligi aliquid requisitum, ut voluntas sit potentia spirandi, & principium quo. Nam ut dicimus disp. 164. c. 2. potentia spirandi tota est in Patre, & tota in filio, ac proinde habet in quolibet illorum totam modificationem necessariam ut sit potentia: sed dicimus duarum personarum proprietates esse conditiones non potentie spirandi secundum se, sed ipsius spiratoris & principij, quod, ac si dicemus, ut per hanc potentiam talis persona producat cum tali proprietate characteristica, nempe proprietate nexus duorum, tota ipsa potentia debet esse communis duobus suppositis, quæ per illam tanquam per communem formam producant. Sic enim fit ut dilectio, quæ procedit Spiritus sanctus, sit communis amor, & habeat rationem nexus, quam alias non haberet.

Tertio ad argumentum Durandi respon. eo, quodammodo calefactio, ut calefactio, postulet procedere à calore, ut calor est, siue vnus sit, siue plures, id enim accidit calefactioni; & amor, quatenus amor est, postulet solum procedere à voluntate, siue in vno, siue in duobus existat; tamen mutus amor per se quarto modo exigit à duobus produci; cumque, Spiritus sanctus ratione suæ characteristicae proprietatis sit amor mutus ratione illius necessario postulat à duobus procedere.

Verum obijciat aliquis id, quod S. Th. q. seq. artic. 1. ad 3. dixit, nempe Spiritum sanctum esse nexum Patris & Filij, quatenus est amor, non autem ut est spiritus; quia in ratione spiritus solum in ludatur relatio quædam producta ad principium produciens: quare si spiritus sanctus non habet rationem nexus ex proprietate sua personali, confutatur per se non procedere à duobus suppositis, quatenus duo sunt, ut hæcenus dictum est. Respondet. Caiet. propter vocum inopiam nos uti nomine amoris, quod essentialiter est, ad significandam proprietatem tertie personæ: neque enim illa solum est producta, sed etiam est amor productus & ratione utriusque, hoc est amoris & proprietatis determinantis, & contrahentis amorem, habet rationem nexus, & vinculi: ideoque Pater Filius dicuntur se diligere Spiritu sancto, ut sequenti disp. explicabitur.

Vasquez in 1. part. Tom. 2.

198

1. d. 10. ar. 3.

2. d. 17. q. 2.

art. 2. quæst. 2.

cor. Et ver. 4.

4. ar. 2. 6. lib.

11. de Trin. c.

17. ante med.

100. 3.

Cap. 4. p. 2. 6.

p. 1. non re.

motu ante

finem.

Quæst. 36.

art. 2.

Homil. 20. in

Euan. c. 1.

ca. princip.

illius.

q. 2. 7. art. 2. 3.

4. 5.

voluntatis. Vnde & quibusdam circum locutionibus vtitur ad significandam personam procedentem: & relationes etiam quæ accipiuntur secundum hanc processionem & processionis & spirationis nominibus nominantur, vt supra dictum est: quæ tamen sunt magis nomina originis: quam relationis secundum proprietatem vocabuli. Et tamen similiter secundum utramque processionem considerare oportet. Sicut enim ex hoc quod aliquis rem aliquam intelligit, prouenit quædam intellectualis conceptio rei intellectæ in intelligente, quæ dicitur verbum: ita ex hoc, quod aliquis rem aliquam amat, prouenit quædam impressio (vt ita loquar) rei amate in affectu amantis secundum quam amatum dicitur esse in amante. sicut, & intellectum in intelligente: ita cum aliquis se ipsum intelligit, & amat est in ipso non solum per identitatem rei, sed etiam vt intellectum in intelligente, & amatum in amante. Sed ex parte intellectus sunt vocabula adinuenta ad significandum respectum intelligentis ad rem intellectam, vt patet in hoc quod dico intelligere. Et sunt etiam alia vocabula adinuenta ad significandum processionem intellectualis conceptionis, se ipsum dicere, & verbum. Vnde in diuinis intelligere solum essentialiter dicitur, quia non importat habitudinem principij verbi ad ipsum verbum procedens: sed verbum personaliter dicitur, quia significat id quod procedit. Ipsum vero dicere dicitur notionaliter, quia importat habitudinem principij verbi ad verbum ipsum. Ex parte autem voluntatis præter diligere & amare, quæ important habitudinem amantis ad rem amatam non sunt aliqua vocabula imposita, quæ important habitudinem ipsius impressionis vel affectionis rei amate, quæ prouenit in amante ex hoc quod amat suum principium aut è conuerso. Et ideo propter vocabulorum inopiam huiusmodi habitudines significamus vocabulis amoris & dilectionis, sicut si verbum nominarem intelligentiam conceptam, vel sapientiam genitam. Sic igitur in quantum in amore vel dilectione non importatur nisi habitudo amantis ad rem amatam amor & diligere essentialiter dicuntur, sicut intelligentia & intelligere. In quantum vero his vocabulis vtitur ad exprimendam habitudinem eius rei quæ procedit per modum amoris ad suum principium & è conuerso: ita quod per amorem intelligatur amor procedens, & per diligere intelligatur spirari amorem procedentem, sic a-

mor est nomen personæ, & diligere, vel amare est verbum notionale, sicut dicere vel generare.

Ad primum ergo dicendum, quod Aug. loquitur de charitate secundum quod essentialiter sumitur in diuinis vt dictum est.

Ad secundum dicendum, quod intelligere & velle & amare licet significantur per modum actionum transeuntium in obiecta: sunt tamen actiones amantes in agentibus (vt supra dictum est) ita tamen quod in ipso agente importantur habitudinem quandam ad obiectum. Vnde amor etiam in nobis est aliquid manens in amante, & verbum cordis manens in dicente, tamen cum habitudine ad rem verbo expressam vel amatam. Sed in Deo in quo nullum est accidens plus habet: quia tam verbum quam amor est subsistens. Cum ergo dicitur, quod Spiritus S. est amor Patris in Filium, vel in quicumque aliud, non significatur aliquid transiens in alium, sed solum habitu amoris ad rem amatam: sicut & in verbo importatur habitudo verbi ad rem verbo expressam.

Ad tertium dicendum quod Spiritus sanctus dicitur esse nexus Patris & Filij: quantum est amor: quia cum Pater amet vnica dilectione se & Filium, & è conuerso, importatur in Spiritu S. (prout est amor) habitudo Patris ad Filium, & è conuerso, vt amantis ad amatum. Sed ex hoc ipso quod Pater & Filius se mutuo amant, oportet quod mutuo amor qui est Spiritus S. ab utroque procedat. Secundum igitur originem Spiritus S. non est medius, sed tertia in Trinitate persona. Secundum vero prædictam habitudinem est medius nexus duorum ab utroque procedens.

Ad quartum dicendum, quod sicut Filio licet intelligat, non tamen sibi competit producere verbum quia intelligere conuenit ei vt verbo procedenti: ita licet Spiritus S. amet, essentialiter accipiendo, non tamen conuenit ei, quod spiraret amorem, quod est diligere notionaliter sumptum: quia sic diligit essentialiter vt amor procedens, non vt à quo procedit amor.

Notationes circa Articulum.

CONCLUSIO est, Si amor accipitur notionaliter, vt significat habitudinem procedentis per modum amoris, nomen proprium Spiritus S. est amor. Hæc conclusio desumpta est ex Aug. 15. de Trin. 17. ubi dicit: "asserit amorem procedentem, qui est Deus esse Spiritum S. probatque ex illo i. Ioan. 4. Charitas est, qui diligamus inuicem, quia dilectio ex Deo est, & omnis, qui diligit, ex Deo natus est, & cognoscit Deum: qui non diligit, non nouit Deum, quoniam Deus charitas est. Vbi Ioan. dicit."

q. 27. art. 4.
ad 3.

duo dicit, & dilectionem esse Deum, & dilectionem esse ex ipso Deo. est igitur Deus amor procedens, non alius quam Spiritus sanctus. Verum hunc locum explicat Concilium Mileitanum c. 4. de dilectione creata, cum dicit Ioan. *Dilectio ex Deo est*, indeque probat dilectionem, qua prosequimur Deum, esse donum ipsius. Nihilominus Deus ipse dicitur charitas, idque Ioannes dixit, ut commendaret nobis donum charitatis, quod eodem nomine, atque ipse Deus, vocatur, eoquem maxime Deo assimilamus.

Alij idem deducere conantur ex illo ad Coloss. *inset. 1. Et transfuit in regnum filij dilectionis sue*, quia nomine dilectionis putant, Spiritum S. significari; sed (ut optime notavit Aug. 15. de Trinit. c. 9. circa finem) dilectio ibi non potest accipi pro notionali amore; qui est Spiritus sanctus; alioqui & filius diceretur Spiritus sanctus, sicut dicitur filius dilectionis, quod est absurdum. Quare inquit, dilectione ibi viurpare pro amore essentiali, & dici filium dilectionis, id est, filium essentiae, non quod sit ab essentia secundum originem, sed quod eandem habeat essentiam cum patre, aut quod iuxta phrasim Hebraicam dicatur filius dilectionis, hoc est, dilectus; Hebraei enim nomina adlectionem non habent, & ideo substantiis in casu g'genendi videntur, quo pacto dicunt filij perditionis hominē perditum.

Ceterum notandum est primum, falsam esse sententiam Durandi, qui in 1. d. 3. q. 1. nu. 8. affirmat, nomen amoris nunquam accipi notionaliter in Deo, nisi secundum appropriationem, non sicut communia appropriari solent singulis personis, sed quia putat processionem Spiritus sancti non esse voluntatem, nisi solum similitudine quadam; vt vidimus disp. 111. c. 1. eademque ratione docuit nomen, verbum, non esse proprium secundae personae, sed solum illo modo appropriari, vt retulimus disp. 141. c. 2. quia videlicet eodem modo sensit filium non procedere per intellectum, sed eius processionem operationi intellectus similem esse; verumque autem ostēdimus esse falsum disp. 111. c. 1. Quocirca dicendum est, ideo nomen amoris appropriari quidem tertiæ personae, cum tamen ex se commune aliquid tribus personis significet, quia denotat operationem voluntatis, per quam Spiritus sanctus procedit.

Deinde notat frustra laborasse Aureolum, vt refert Capreolus in 1. d. 3. q. 1. art. 1. in argumentis contra quintam conclusionem, dum probare voluit in Deo duos esse amores, alterum essentialē alterum notionalē: nam (vt ait Caiet. in hunc art.) amor essentialis & notionalis idem sunt ex natura rei; notionalis vero solum super essentialē addit relationem productionis: id quod in vniuersum verum est de omnibus actibus essentialibus, & notionalibus inuicem collatis, vt disp. 113. ostensum est.

ARTICVLVS II.

Verum Pater & Filius diligant se Spiritu sancto.

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod Pater & Filius non diligant se Spiritu sancto. Augustinus enim in 7. de Trinit. probat quod Pater non est sapiens sapientia genita. Sed sicut Filius est sapientia genita, ita Spiritus sanctus in 1. p. Tom. 2.

tus sanctus est amor procedens, vt dictum est. Ergo Pater & Filius non diligunt se amore procedente, qui est Spiritus sanctus.

2. Præterea. Cnm dicitur, Pater & Filius diligunt se Spiritu sancto: hoc verbum, diligere, aut sumitur essentialiter, aut notionaliter. Sed non potest esse vera secundum quod sumitur essentialiter: quia pari ratione posset dici quod pater intelligit Filio. Neque etiam secundum quod sumitur notionaliter: quia pari ratione posset dici, quod pater & filius spirant Spiritu sancto, vel quod pater generat Filio. Ergo nullo modo hæc est vera, pater & Filius diligunt se Spiritu sancto.

3. Præterea. Eodem amore pater diligit filium, & se, & nos. Sed pater non diligit se Spiritu S. quia nullus actus notionalis reflectitur super principium actus. Non enim potest dici quod pater generat se vel spirat se. Ergo etiam non potest dici quod diligit se Spiritu S. secundum quod diligere sumitur notionaliter. Item amor quo diligit nos non videtur esse Spiritus sanctus: quia importatur respectus ad creaturam: & ita ad essentiam pertinet. Ergo & hæc est falsa, pater diligit Filium Spiritu sancto.

Sed contra est quod Aug. dicit 6. de Trinit. quod Spiritus sanctus est quo generatus a generante diligitur, genitoremque suum diligit.

Libr. 6. de Trinit. c. 5. circa princ.

Respondeo dicendum, quod circa hæc questionem difficultatem affert, quod cum dicitur pater diligit Filium Spiritu sancto, cum ablatiuus construitur in habitudine alicuius causæ, videtur quod Spiritus sanctus sit principium diligendi & patri & filio: quod est omnino impossibile. Et ideo quidam dixerunt hanc esse falsam, pater & filius diligunt se Spiritu sancto. Et dicunt hanc esse retractatam ab August. in suo simili. cum se. retractauit istam, Pater est sapiens sapientia genita. Quidam vero dicunt quod est propositio impropria: & est sic exponenda, Pater diligit Filium Spiritu sancto, id est, amore essentiali, qui appropriatur Spiritui sancto. Quidam vero dixerunt, quod ablatiuus iste construitur in habitudine signi: vt sit sensus, Spiritus sanctus est signum, quod Pater diligit Filium, in quantum procedit ab eis Spiritus S. vt amor. Quidam vero dixerunt quod ablatiuus iste construitur in habitudine causæ formalis, quia Spiritus sanctus est amor, quo formaliter Pater & Filius se inuicem diligunt. Quidam vero dixerunt, quod construitur in habitudine effectus formalis. Et isti propinquius ad veritatem

acces-

acceſſerunt. Vnde ad huius euidentiam ſciendum eſt, quod cum res communiter denominentur à ſuis formis, ſicut album ab albedine, & homo ab humanitate: omne illud à quo aliquid denominatur quantum ad hoc habet habitudinem formæ: Vt ſi dicam iſte eſt indutus veſtimento, iſte ablatius conſtruitur in habitudine cauſæ formalis, quamuis non ſit forma. Contingit autem aliquid denominari per id quod ab ipſo procedit, non ſolum ſicut agens actione, ſed etiam ſicut ipſo termino actionis, qui eſt effectus, quando ipſe effectus in intellectu actionis includitur. Dicimus enim quod ignis eſt calefaciens calefactione quamuis calefactio non ſit calor qui eſt forma ignis, ſed actio ab igne procedens. Et dicimus, quod arbor eſt florens floribus: quamuis flores non ſint forma arboris, ſed quidam effectus ab ipſa procedentes. Secundum hoc ergo dicendum, quod cum diligere in diuinis dupliciter ſumatur, eſſentialiter ſcilicet, & notionaliter, ſecundum quod eſſentialiter ſumitur, ſic Pater, & Filius nō diligunt ſe Spiritu ſancto, ſed eſſentia ſua. Vnde Aug. in 15. de Trinit. Quis audeſt dicere Patrem, nec ſe, nec Filium, nec Spiritum S. diligere, niſi per Spiritum ſanctum? Et ſecundum hoc procedunt primæ opinioniones. Secundum vero quod notionaliter ſumitur, ſic diligere nihil eſt aliud quam ſpirare amorem, ſicut dicere eſt producere verbum, & florere eſt producere flores. Sicut ergo dicitur arbor florens floribus, ita dicitur Pater dicens verbo vel Frio ſe & creaturam. Et Pater & Filius dicuntur diligentes Spiritu ſancto, vel amore procedente & ſe, & nos.

Lib. 15. de
Trinit. cap. 7.
inter prin-
cipium &
medium,
et m. 3.

In corp. art.

Ad primum ergo dicendum, quod eſſe ſapientem vel intelligentem in diuinis nō ſumitur niſi eſſentialiter. Et ideo non poteſt dici, quod Pater ſit ſapiens vel intelligens Filio. Sed diligere ſumitur non ſolum eſſentialiter, ſed etiam notionaliter. Et ſecundum hoc poſſumus dicere, quod Pater & Filius diligunt ſe Spiritu ſancto, ut dictum eſt.

Ad ſecundum dicendum. quod quando in intellectu alicuius actionis importatur determinatus effectus, poteſt denominari principium actionis ab actione & ab effectu: ſicut poſſumus dicere quod arbor eſt florens floritione & floribus. Sed quando in actione non includitur determinatus effectus, tunc non poteſt principium actionis denominari ab effectu, ſed ſolū ab actione. Non enim dicimus, quod arbor producit florem flore, ſed produ-

ctione floris. In hoc igitur quod dico, ſpirat vel generat, importatur actus notionalis tantum. Vnde non poſſumus dicere quod Pater ſpiret Spiritu ſancto, vel generet Filio. Poſſumus autem dicere, quod Pater dicit verbo tanquam perſona procedente, & dicit dictione tanquam actu notionali: quia dicere importat determinatam perſonā procedentem: cum dicere ſit producere verbum. Et ſimiliter diligere prout notionaliter ſumitur, eſt producere amorem. Et ideo poteſt dici, quod Pater diligit Filium Spiritu ſancto tanquam perſona procedente, & ipſa dilectione tanquā actu notionali.

Ad tertium dicendum, quod Pater non ſolum Filium, ſed etiam ſe & nos diligit Spiritu S. quia (ut dictum eſt) diligere prout notionaliter ſumitur, non ſolum importat productionem diuinæ perſonæ, ſed etiam perſonam productam per modum amoris, qui habet habitudinem ad rem dilectam. Vnde ſicut Pater dicit ſe & omnem creaturam verbo quod genuit, in quantum verbum genitum ſufficienter repræſentat Patrem & omnem creaturam: ita diligit ſe & omnem creaturam Spiritu ſancto, in quantum Spiritus ſanctus procedit, ut amor bonitatis primæ ſecundum quam pater amat ſe & omnem creaturam. Et ſic etiam pater quod reſpectus importatur ad creaturam & in verbo & in amore procedente quaſi ſecundario, in quantum ſcilicet bonitas & veritas diuina eſt principium intelligendi & amandi omnem creaturam.

DISPUTATIO CLI.

Quare dici poſſit, Pater, & Filius diligunt ſe Spiritu ſancto.

Varie Scholaſticorum opinioniones. cap. 1.

Probabilior ſententia ratione S. Thomæ, Bonaventuræ, &

Thomiſtarum explicatur. cap. 2.

Vera ratio prædictæ ſententiæ. cap. 3.

Soluntur quedam oppoſitiones. cap. 4.

Quæ ratione dici poſſit, Spiritus ſanctus diligit ſe, ſe ipſum.

cap. 5.

An recte dici poſſit, Pater eſt ſapiens, vel ſapiens ſapientia

genita. cap. 6.

Quæ ratione dici non poſſit Filius ſapiens ſapientia ge-

nita, vel ingenita. cap. 7.

CAPVT I.

Varie Scholaſticorum opinioniones.

SUPponimus in hac controuerſia propoſitionē illam, Pater & Filius diligunt ſe Spiritu ſancto, alio quo modo dici poſſe. Sic enim loquitur Auguſtinus de Trinit. cap. 5. cuius verba retulimus diſputatione præcedenti cap. 3. Hieron. etiam in Pſalm. 17. ait, Spiritus ſanctus nec Pater nec Filius, ſed dilectio, quæm habet Pater in Filio, & Filius in Patre. Bernardus in ſol. de Beatitud. amoris Dei. Amas te (inquit) amabilis Domine, cum dicitur, & Filio procedis Spiritus ſanctus amor Patris ad Filium, & Filij ad Patrem, & tantus amor, ut ſu ueniat. Hæc Auguſtinus de S. Tr.

QVÆSTIO XXXVII.

De nomine Spiritus sancti, quod est amor.

DEinde queritur de nomine amoris. Et circa hoc queruntur duo.

ARTICVLVS I.

Utrum Amor sit proprium nomen Spiritus sancti.

AD primum sic proceditur. Videtur, quod amor non sit proprium nomen Spiritus sancti. Dicit enim August. de Trin. Nescio cur sit sapientia dicitur & Pater & Filius & Spiritus S. & simul omnes non tres, sed vna sapientia: non ita & charitas dicitur Pater & Filius & Spiritus S. & simul omnes vna charitas. Sed nullum nomen quod de singulis personis predicatur & de omnibus incommuni singulariter, est nomen proprium alicuius personæ. Ergo hoc nomen, amor, non est proprium Spiritus sancti.

2. Præterea Spiritus S. est persona subsistens: sed amor non significatur ut persona subsistens, sed ut actio quadam ab amante transiens in amatum. Ergo amor non est proprium nomen Spiritus sancti.

3. Præterea. Amor est nexus amantium: quia secundum Dion. 4. c. de diu. nom. est quædam vis vnitiua: sed nexus est medium inter ea quæ connectit, non autem aliquid ab eis procedens. Cum igitur Spiritus sanctus procedat à Patre & Filio (sic ostensum est) videtur quod non sit amor aut nexus Patris & Filij.

4. Præterea. Cuiuslibet amantis est aliquis amor: sed Spiritus sanctus, est amans ergo eius est aliquis amor. Si igitur Spiritus sanctus est amor erit amor amoris, & spiritus à spiritu, quod est inconueniens.

Sed contra est, quod Gregor. dicit in Homil. Pen. ostes, Ipse Spiritus sanctus est amor.

Respondeo dicendum, quod nomen amoris in diuinis sumi potest essentialiter & personaliter. Et secundum quod personaliter sumitur, est proprium nomen Spiritus S. sicut verbum est proprium nomen Filij. Ad cuius euidentiam sciendum est, quod cum in diuinis, ut supra ostensum est, sint duæ processiones: vna per modum intellectus, quæ est processio verbi: alia per modum voluntatis, quæ est processio amoris, quia prima est nobis magis nota ad singula significanda, quæ in ea considerari possunt, sunt magis propria nomina adinuicem, non autem in processione voluntatis.

V

volun-

ter eandem relationem in Spiritu sancto producta esse quidem rationis, nihilominus eam habere necessario fundamentum in re, neque enim relatio rationis provenit ex sola intellectus consideratione sine fundamento aliquo reali. Talis ergo debet esse Spiritus sanctus vi suæ processio- nis in re ipsa, ut in eo cogitari possit relatio mutua amoris, & per illum à nobis explicari charactistica illius proprietates: sed hoc non haberet, nisi in re principium spirandi esset in duobus: ergo proprietates illius hoc postulat suapte natura & vi suæ processio- nis, quæ est mutua dilectio.

Ceterum duo observanda sunt, alterum est cum dicimus mutua dilectionem esse processione in Spiritu sancti, non intelligere duplicem dilectionem ab vna in aliam personam, sed eandem simplicissimam, quæ cum vere sit à duobus, & ea se invicem diligant, habet veram rationem mutui amoris, & dilectionis.

Alterum est, cum dicimus proprietates duarum personarum esse conditiones requisitas pro potentia spirandi, per conditiones non intelligi aliquid requisitum, ut voluntas sit potentia spirandi, & principium quo. Nam ut dicimus disp. 164. c. 2. potentia spirandi tota est in Patre, & tota in filio, ac proinde habet in quolibet illorum totam modificationem necessariam ut sit potentia: sed dicimus duarum personarum proprietates esse conditiones non potentie spirandi secundum se, sed ipsius spiratoris & principij, quod, ac si dicemus, ut per hanc potentiam talis persona producat cum tali proprietate characteristica, nempe proprietate nexus duorum, tota ipsa potentia debet esse communis duobus suppositis, quæ per illam tanquam per communem formam producant. Sic enim fit ut dilectio, quæ procedit Spiritus sanctus, sit communis amor, & habeat rationem nexus, quam alias non haberet.

Tertio ad argumentum Durandi respon. eo, quodammodo calefactio, ut calefactio, postulet procedere à calore, ut calor est, siue vnus sit, siue plures, id enim accidit calefactioni; & amor, quatenus amor est, postulet solum procedere à voluntate, siue in vno, siue in duobus existat; tamen mutus amor per se quarto modo exigit à duobus produci; cumque, Spiritus sanctus ratione suæ characteristicae proprietatis sit amor mutus ratione illius necessario postulat à duobus procedere.

Verum obijciat aliquis id, quod S. Th. q. seq. artic. 1. ad 3. dixit, nempe Spiritum sanctum esse nexum Patris & Filij, quatenus est amor, non autem ut est spiritus; quia in ratione spiritus solum in ludatur relatio quadam producta ad principium produciens: quare si spiritus sanctus non habet rationem nexus ex proprietate sua personali, consequitur per se non procedere à duobus suppositis, quatenus duo sunt, ut hæcenus dictum est. Respondet. Caiet. propter vocum inopiam nos uti nomine amoris, quod essentialiter est, ad significandam proprietatem tertie personæ: neque enim illa solum est producta, sed etiam est amor productus & ratione utriusque, hoc est amoris & proprietatis determinantis, & contrahentis amorem, habet rationem nexus, & vinculi: ideoque Pater Filius dicuntur se diligere Spiritu sancto, ut sequenti disp. explicabitur.

Vasquez in 1. part. Tom. 2.

198

1. d. 10. ar. 3.

2. d. 17. q. 2.

art. 2. quæst. 2.

cor. Et ver. 4.

4. ar. 2. 6. lib.

11. de Trin. c.

17. ante med.

10. 3.

Cap. 4. p. 2.

p. 1. non re.

mot. ante

finem.

Quæst. 36.

art. 2.

Homil. 20. in

Euan. c. 1.

ca. princip.

illius.

q. 2. 7. art. 2. 3.

4. c. 5.